

ГОДИНА ЛОКАЛНЕ (САМО)УПРАВЕ

септембар
2009

ИСТОРИЈСКИ АРХИВ
ПОЖАРЕВАЦ

<i>Издавач</i>	ИСТОРИЈСКИ АРХИВ ПОЖАРЕВАЦ www.arhivpozarevac.org.rs kontakt@arhivpozarevac.org.rs
<i>За издавача</i>	Мр Јасмина Николић
<i>Главни и одговорни уредник</i>	Мр Јасмина Николић, директор
<i>Визуелизација изложбе</i>	ИСТОРИЈСКИ АРХИВ ПОЖАРЕВАЦ
<i>Аутор каталога и изложбе</i>	Јасмина Живковић
<i>Сарадник и стручни консултанти</i>	Мр Мирољуб Манојловић
<i>Организациони одбор за обележавање 170 година локалне (само)управе</i>	Миодраг Милосављевић, Дејан Илић, Милић Јовановић, Виолета Томић, Вељко Обрадовић, Предраг Перенчевић, Мр Мирољуб Манојловић, Мр Јасмина Николић
<i>Превод на енглески</i>	Моња Ђукић, проф.
<i>Технички уредник</i>	Мр Јасмина Николић
<i>Графички дизајн и уредом</i>	Александар Арсић
<i>Штампа</i>	Компромис дизајн, Пожаревац
<i>Тираж</i>	200

2009.

© Историјски архив Пожаревац
ISBN 978-86-8496925-7

Изложбу и публикавање каталога омогућио је
Град Пожаревац

ИСТОРИЈСКИ АРХИВ ПОЖАРЕВАЦ

ИЗЛОЖБЕНИ КАТАЛОЗИ
КАТАЛОГ 14

**170 ГОДИНА ЛОКАЛНЕ
(САМО)УПРАВЕ
У ПОЖАРЕВЦУ**

Јасмина Живковић

Пожаревац, 2009.

РЕЧ УНАПРЕД

Ова година обележена је стоседамдесетогодишњицом развоја локалне (само)управе у Пожаревцу, а Историјски архив Пожаревац овом изложбом даје свој допринос прослави овог историјског догађаја. У том смислу, припремљена је изложба и каталог посвећен развоју свеукупних друштвених прилика у Пожаревцу.

Времену када се у Србији формирао и обликовао грађански живот претходила је борба за национално ослобођење и за стварање модерне српске државе, почев од 1804. када се српски народ изјаснио за Европу и започео свој повратак у цивилизацијски круг којем и припада, а из којег је неколико стотина година насилно био издвојен. 19. век је био век успона за српски народ, век у коме је успостављена тзв. европска вертикала српске историје и век током којег је српски народ поново успоставио свој национални и европски идентитет. Српско друштво је, посебно у другој половини 19. века, било захваћено вишеструким процесима модернизације. Из европских престоница пристизале су не само новине које су доприносиле богатијем свакодневном животу и уносиле промене у исти, већ и политичке идеје и капитал који је помогао економском уздизању. Из једног претежно сељачког друштва, какво је било српско у 19. веку, настао је грађанин, човек са својом идејом, ангажованошћу и иницијативом.

Једна од скрајнутих тема друштвене историје јесте град као средиште друштвеног и културног живота, индикатор цивилизацијског хода и показатељ начина живљења. Сматрали смо да се до сазнања о прошлости нашег града може доћи истраживањем и тумачењем различитих аспеката свеукупног живота, што представља велики изазов и носи посебну одговорност. На основу интересовања, искустава различитих хуманистичких дисциплина и анализе архивске грађе, приступили смо раду на пројекту приказивања друштвеног живота једног српског града од 1839. до 2009. године.

Пожаревац, град у Србији у 19. и 20. веку је истраживачки узорак на коме су испитивани улога и значај једног српског града у проучаваном времену, његово израстање у средиште које прихвата и преноси утицаје, модернизује се и унапређује друштвени, политички, културни и сваки други живот, доживљава свој преображај, али и доприноси обогаћивању српског грађанског живота.

Модернизацијски процеси имали су успорен и неравномеран карактер, продубљивали су неуједначености и текли су у нескладу између одређених државних прописа и тешко променеиве друштвене ствар-

ности на коју су деловали бројни ограничавајући фактори у односу на продор модерних утицаја. Преко интересовања за књигу, штампу, позоришну представу, музику, филм, уметност, човек је све више постајао заинтересован да мења и прилагођава средину у којој живи, да битно утиче на садржај и форму промена, али је истовремено био и саставни део те средине која врши повратни утицај на њега.

Ова публикација отвара низ нових хоризоната и делује јако инспиративно на оног ко се подухватио задатка изградње историјске представе о једном граду, тј. покуша да створи слику његове прошле стварности у тоталитету, реконструишући и обрађујући све области живота – привреду, политику, демографију, културу, образовање, навике и менталитет, стање духа и др. Она у себи носи и дефиницију града као параметра достигнутог степена развитка једног друштва и државе и посеже за опсервацијом категорије појединца – грађанина као посебности у оквиру ширег историјског разматрања.

Можда ће историјски вртлог Пожареваца изгледати као сусрет антагонистичких струја, што у великој мери у процесу његове модернизације и јесте, али ће читаоци схватити да оне у његовој историји постају међусобно усклађене, да би на крају створиле један оригиналан облик и јединство различитости.

Пред нама је, дакле, само један од могућих погледа на историјске догађаје на које се подсећамо. Због тога, изложба „170 година локалне (само)управе у Пожаревцу“ као и њен пратећи каталог, културни су догађај који ће дати допринос за сва будућа истраживања у овој области. Историјски архив Пожаревац позива Вас да заједно откријемо наш град, да мислимо Пожаревац као садашњост почевши од прошлости.

Историјски архив Пожаревац захваљује Скупштини Града Пожареваца и Организационом одбору за обележавање 170 година локалне (само)управе у Пожаревцу на финансијској и моралној подршци у реализацији овог пројекта. Захваљујемо се и нашим колегама не само као ауторима, већ и као истинским промотерима наше културне баштине.

У Пожаревцу,
Септембар 2009.

Мр Јасмина Николић, директор
Историјског архива Пожаревац

A WORD IN ADVANCE

This year has been marked by 170th anniversary of the development of local autonomy /administration in Pozarevac, and Historical Archives of Pozarevac, by this exhibition, makes its contribution to celebrate this historical event. For that purpose, the exhibition and a catalogue dedicated to the development of overall social conditions have been prepared.

The period when citizen life was being formed and shaped in Serbia had been preceded by the struggle for national liberation and formation of modern Serbia. It started in 1804., when Serbian nation declared for Europe and began its return to civilization, where it actually belonged but was excluded from, several hundred years. 19th century was century of the rise of the Serbian nation, a century when Serbian history set its course toward Europe and the century when Serbian nation restored its national and cultural identity. Serbian society was involved in numerous processes of modernization, particularly in the second part of 19th century. From European capitals there arrived not only innovations that contributed to more plentiful daily life, and brought changes, but also politic ideas and money which helped economic growth. Out of a society that was predominantly provincial, and Serbian society had indeed been such, in 19th century, the citizen emerged, a man with his own idea, dedication and initiative.

One of the neglected topic in social history is the town as the center of social and cultural life, as the indicator of the civilization's course and of the way of living. We thought that the history of our town could be learnt through research and interpretation of different aspects of life as a whole. And that represents a great challenge and responsibility. On the basis of interest, the experience of various humanistic disciplines and the analyses of archival material, we have started a project to depict social life in a Serbian town in the period from 1839-2009

Pozarevac, a town as it was in 19th and 20th century Serbia, has been the research model for the analysis of the role and importance of any serbian town in that period. We follow its becoming a center that accepts and exercises influence, goes through a process of modernization, improves its social, political, cultural and every other kind of life, goes through its transformation and contributes to the enrichment of Serbian urban life.

The processes of modernization were of slow and uneven quality. They deepened disproportions , and were discordant with specific national regulations and variable social reality that was affected by many restrictive agents contrary to modern influence. Through the interest for books, the press, stage play, music, film and art, man became more and more interest-

---

ed in changing and adjusting his surroundings, in influencing the content and form of changes but at the same time he was the part of the community which influenced him back.

This publication initiates a range of new horizons and provides great inspiration to the one who has undertaken the task to create the historical notion of a town, that is, who tries to create an image of its past reality in totality by reconstruction and analysis all areas of life- economy, politics, demography, culture, education, manners and mentality, mental attitude etc. The one has in his mind the definition of the town observed as parameter for of growth degree of a society and a country and also tries to observe the category of an individual- citizen taken as a specificity within wider historical view.

The historic whirlwind of Pozarevac may seem like the encounter of antagonistic factors, which, in the modernization process, it actually is, to a large extent. Yet, readers will realize that those factors became harmonized throughout its history and eventually created one original form and the unity of contrasts.

Thus, we have before us only one of the possible views on historical events which we are recalling. Therefore, the exhibition named ' 170 years of local autonomy /administration in Pozarevac, with its associated catalogue, represent a cultural event that is going to contribute to all future researches in this area. Historical Archives of Pozarevac invites you to discover our town together with us, and to think of Pozarevac as the present starting with the past .

Historical Archives of Pozarevac thanks the Assembly of the Pozarevac and Organizational Board for celebration of 170 years of local autonomy /administration in Pozarevac, on the financial and moral support in realization of the project. We also thank our colleagues not only for being the authors but also the truthful promoters of our cultural heritage.

Pozarevac
September, 2009

Mr Jasmina Nikolic,
Director of Historical Archives of Pozarevac

Translated by *Djukic Monja*

170 ГОДИНА ЛОКАЛНЕ (САМО)УПРАВЕ У ПОЖАРЕВЦУ 1839–2009.

Четрдесетих година 19. века, доношењем првих уставних и законских текстова, Србија је амбициозно започела свој државно-правни развитак у правцу модерне грађанске државе европске оријентације. Једно од основних питања државног устројства било је територијално, административно, управно и самоуправно уређење општина као основних локалних јединица.

Иако је српска заједница имала нека обележја самоуправне организације још за време Турског правног поретка,¹ затим, током Првог и Другог српског устанка, а појам општине као управне јединице су предвидела оба Устава нове државе (Сретењски и Турски), за време прве владавине Кнеза Милоша (1815–1839), управно законодавство није обрађивало ову локалну јединицу. Тек је уставобранитељска влада, тежећи да постави темељ „детаљној државној организацији“,² а, при томе, уверена да ће своју власт значајно учврстити уколико што пре нормативно регулише статус општине као основне управне и самоуправне јединице, 13. јула 1839. године прокламовала **Устројеније обштина**,³ први закон о општинама у историји српске државности.

Према овом закону, општине су сврстане у три класе: у прву је спадао Београд, у другу „варошке ојштинне“, док су трећу класу чиниле „сеоске ојштинне“.⁴ Највишу, „прву местну“, власт у „окружним и другим варошима“, као општинама друге класе, вршили су Примирилени судови, састављени од председника и два помоћника, једног писара и два пандура. Појава која представља својеврсно обележје локалних органа власти у Србији 19. века, уочљива већ у првим законским текстовима, односила се на двојство функција у управним органима општине. Наиме, иако је **Устав** из 1838. предвидео поделу власти на законодавну, судску и управну, као принцип развитка „правне државе“,⁵ законски прописи којима је била уређена организација и рад управних органа, предвиђали су и значајну судску и полицијску надлежност у делокругу рада општина. Практично су обе функције биле сједињене у личности главног кмета, односно стављене у надлеж-

1 Р. Гузина, Кнежине и постанак српске буржоаске државе, Београд, 1955, XV

2 С. Јовановић, Уставобранитељи и њихова влада (1838-1848), Београд, 1912, 5.

3 АС, Зборник закона и уредаба 1.

4 Исто.

5 С. Јовановић, Држава II, Београд, 1936, 4.

ност Примирихелних судова, касније судова општина, што се може закључити из законске одредбе да је главни кмет, као председник суда, „са персоналом“, у судској функцији одговарао окружном суду, а као полицијски орган среском односно окружном начелнику.

Први закон о општинама бавио се и делокругом рада изабраних народних представника – општинара, као елементом самоуправе у општинама. У зависности од величине вароши, број изабраних општинара износио је од 8 до 16. Међутим, у овоме је Закон остао недоречен. Осим што је предвидео да се о питањима која се тичу целе општине (разрез пореза, данка, приреза), решавало по „досадашњем обичају“, према коме је главни кмет сазивао најистакнутије мештане и са њима о томе доносио одлуку, других одредби о делокругу рада тела општинара није било. Једним од недостатака закона, Р. Гузина сматра управо његову недореченост у погледу општинске самоуправе, јер је регулисао само „незнатне судске и полицијске надлежности општинских органа“.⁶ Елеменат самоуправе у општинама, у закону из 1839. године практично није био предвиђен.

Са друге стране, према начелу уставобранитеља да држава не може да напредује док општине „како варошке, тако и сеоске, не буду цветале“⁷, Уредбом о општинским приходима (1839)⁸ држава је општини уступила одређене приходе, из којих су подмириване „општинске потребе“, односно обезбеђивала финансијска основа за обављање функција локалне заједнице, што указује на то да је одлучујућа функција општине требало да буде управо самоуправно организовање у циљу заштите заједничких интереса њених чланова.

У периоду када је општина као локална (само)управна територијална јединица у Србији започела нормативно-правни развитак, Пожаревац је био „столица“ економски и социјално развијеног пожаревачког округа, са седам срезова, 182 села, 14.472 куће и 88.053 становника.⁹ Повољни географски услови и положај свакако су утицали на то да Пожаревац, у првој половини 19. века, постане центар развијене пољопривредне, сточарске и трговачке регије у источној Србији, а већ почетком 20. века, доживи економски и финансијски, али и демографски и социјални процват.

Економска моћ условила је и одговарајући статус у административној и управној организацији српске државе, тако да је Пожаревац још 1859. године постао окружна варош, која је, као седиште, тада, моравског среза пожаревачког округа, имала „803 куће и 976 пореских глава“. „Канцеларија“ у Пожаревцу је у том периоду обављала управне послове за „40 сеоских општина моравског среза и читав пожаревачки округ“, који је

6 Р. Гузина, Кнежине и постанак српске буржоаске државе, Београд, 1955, XV, 51, 76.

7 АС, Зборник закона и уредаба 1.

8 Исто.

9 Б. Перуничкић, Град Пожаревац и његово управно подручје, Београд, 1977, 127.

имао „6 срезова, 181 село, 17.877 кућа и 22.822 пореских глава“.¹⁰ Варошка општина Пожаревац, као и све општине у Србији, свој нормативно-правни живот је започела доношењем **Закона о општини** 1839. године.

Развитак (само)управне власти у Србији, самим тим и Пожаревцу, свакако се мора посматрати у контексту целовитог развоја Србије као државе. Иако је Закон из 1839. године поставио темеље у области уређења локалне, општинске власти, несумњиво да је Закон о устројству **општина и општинских власти** донет 1866. године обељежио целокупни развитак општинске (само)управе у периоду Кнежевине (Краљевине) Србије (1830–1914). За разлику од претходног, овај законски текст је далеко прецизније регулисао организацију и делокруг рада општине. Према Закону, послове „који се имају у општини да раде“ обављали су: општински суд, општински одбор и општински збор. Посебно, свака општина је имала кмета „који је прво лице и највиша власт у општини“, под „чијим председништвом се врше сви послови општински“.¹¹

Претходни назив Примирителни суд као извршни орган општине замењен је термином општински суд „као прва непосредна месна власт“. Две основне групе послова у оквиру надлежности суда односиле су се на обавезу спровођења закона, прописа и наредби виших државних (правних) власти и на „самостално“ или у „договору са општинским одбором, у границама законских прописа“, чување и „подпомагање“ општинских интереса.¹²

Закон је увео квалитативну новину тако што је општинском суду, као управном органу, утврдио право да спроводи „полицијску власт“ у општини. Ова надлежност је обухватала старање о хигијени, безбедности лица и имања у општини, одржавању друмова, мостова, обала река и потока, о спречавању пожара и средствима за њихово гашење, о одржавању здравља људи и стоке у општини. Поред тога, судови су вршили надзор над општинским и државним зградама, које су им поверене на старање, над „разним мерама“, којима се служе трговци и други људи у трговини, а „у циљу да се спрече разне преваре грађана“. Општинске механе, кафане, гостионице, у смислу рада по прописаним правилима, евидентирање „лица која неморално и блудно живе“, или „отклањање таквих појава“, такође је постала редовна брига општинских органа.¹³

Општински одбор је утврђен као највиша законодавна и надзорна власт на подручју општине, са делокругом рада која обухвата „старање о редовном заступању општинских интереса“ и „надгледања делања општинског суда“. Наведена питања од општинског интереса, као и одређене активности општинског збора у области избора посланика и

10 АС, Зборник закона и уредаба, 12.

11 Исто.

12 АС, Зборник закона и уредаба, 12.

13 Исто.

повереника за народну скупштину, односно општинских одборника и њихових заменика, или вршење надзора над радом општинског суда, представљала су конкретније изражене елементе локалне самоуправе.

Иако је Закон из 1866. године доживео неколико измена и допуна у другој половини 19. века, оне нису битно утицале на положај и делокруг рада општина. Статус општина у правцу проширења самоуправних функција, делимично је промењен **Законом о општинама** из 1889. године. У истоме се наводи да су општине „у својим општинским унутрашњим пословима самоуправне...а као делови државне целине и вршиоци закона земаљских или законитих наредаба државне власти“ подлежу „општим земаљским законима и надзору виших самоуправних и државних власти“.¹⁴ Нови **Закон о општинама** (1902) задржао је полицијску, самоуправну, управну и судску функцију општинских управних органа.

У време Краљевине Југославије, донети су јединствени прописи о управно-правном и самоуправном развоју општине на територији нове државе. Одредба предвиђена **Уставом** из 1929. године, да се управа у Краљевини, поред бановина и срезова, врши и у општинама,¹⁵ потврђена је и **Законом о називу и подели Краљевине на управна подручја** (1929).¹⁶ Истовремено је **Закон о унутрашњој управи** (1929) прецизирао (само)управну функцију општинских органа власти, одредбом да државну управну власти која врши послове опште управе чине и „општине као самоуправне власти које обављају послове опште управне власти“.¹⁷

Коментаришући **Закон о општинама** из 1933. године, др Станко Мајцен, инспектор Министарства унутрашњих послова у влади Краљевине Југославије, дефинисао је самоуправу као део јавне управе, јер „извесни управни задаци могу се на општу корист решавати само, ако се врше децентрализовано по самоуправним јединицама“.¹⁸ У том смислу су се општине од других самоуправа разликовале по делокругу рада који је обухватао све послове од непосредног интереса за општинску заједницу. Законске ингеренције општинске самоуправе у том периоду односиле су се на заштиту економских, културних и социјалних интереса у општини. При томе су акценатовани послови као што је управљање општинском имовином, старање о општинским саобраћајним установама, добром здравственом стању становништва у општини, унапређивање народног „господарства“, ширење и развој просвете и културе, помоћ сиромашним лицима. Надлежност „местне полицијске власти“, је

14 АС, Зборник закона и уредаба, 45.

15 АС, Сл. новине Краљевине Југославије, бр. 200/1929.

16 АС, исто.

17 АС, Сл. новине Краљевине Југославије, бр. 143/1929. (са изменама и допунама до 1934. године)

18 ИАП, Закон о општинама, коментар др Станко Мајцен, Београд, 1933, 19.

подразумевала бригу о јавној личној и имовној безбедности, јавном реду и миру, кретању странаца или сумњивих лица у општини, безбедности јавног саобраћаја, хигијени општинских улица и тргова, надзор над трговачким радњама и гостионицама, имовинско-правна и грађевинска питања, рад „пољске“ полиције. Управна функција општинских органа, пренета са виших инстанци државне власти, подразумевала је вршење „казнене власти у свим иступима по местним уредбама и местним наредбама, а у пословима местне полиције“.¹⁹

Ради остварења локалних интереса, општинама је била дата „једна општа јавна власт, коју оне могу да врше над свима и свакоме ко се затече у њиховим границама“²⁰. Према томе, закључујемо да подручје општине не служи само означавању седишта делатности и просторном ограничавању исте, већ претпоставља и стварну подлогу власти.

Иако је после 1918. године Пожаревац делимично изгубио економску моћ и повластице пограничног града, његов значај у административном уређењу нове државе није био умањен. Према **Уредби о подели земље на области** 1922. године²¹. Пожаревац је остао седиште Пожаревачке области, „коју сачињава пожаревачки округ са Великим Островом“.²² **Законом о градским општинама** донетим 1934. године,²³ Пожаревац је добио статус града, односно градске општине. Као *lex specialis*, Закон је утврдио делокруг рада и функционисање локалних, самоуправних и управних органа градске власти: градске скупштине, градског већа, градске управе и градоначелника.

Законски прописи о организацији општинске, градске самоуправне и управне делатности донети у Краљевини Југославији, целовито посматрано, превасходно су истакли самоуправни карактер општине (града) и њен правни субјективитет по одредбама јавног и приватног права. Са друге стране, на локалним органима власти је остала значајна управна функција, која је, између осталог, подразумевала строгу примену законских прописа, извршавање налога непосредно виших државних органа власти, али и одговорност истима за правилан и законити рад на нивоу општинских локалних јединица. Тако је Пожаревац, по добијању статуса града 1934. године, за рад градских органа власти, био непосредно одговоран одсеку за самоуправне послове управног одељења Краљевске банске управе Дунавске бановине, са седиштем у Новом Саду.

Утемељена на одредбама Устава и законских прописа нове Југословенске државе (1945), у територијалним оквирима општинских

19 ИАП, Сл. новине Краљевине Југославије, бр. 85/1933.

20 ИАП, Закон о општинама, коментар др Станко Мајцен, Београд, 1933, 19.

21 ИАП, Уредба о подели земље на области, од 26. априла 1922. године, Београд, 1925, 11.

22 АС, Сл. новине Краљевине Југославије, бр. 92/1922.

23 АС, Сл. новине Краљевине Југославије, бр. 92/1934.

атара, општинска самоуправна и управна власт у Пожаревцу је потврдила своје надлежности и у оснивачком акту, **Статуту** из 1964. године. У квалитативно новим друштвено-економским и политичким приликама, у којима су доминирали комунални систем и самоуправно опредељење, локалне општинске (само)управе нису суштински промениле своје ингеренције, осим што је самоуправни елеменат сада био доминантнији него раније.

Према одредбама **Статута** општине Пожаревац, у самоуправном систему, на нивоу општине су се обезбеђивали материјални и други услови за рад људи и развитак производних снага, усмеравао и усклађивао развој привреде и друштвених служби, водила буџетска политика, обезбеђивали услови за задовољавање материјалних, социјалних, културних и других заједничких потреба грађана и усклађивали „појединачни и заједнички интереси са општим интересима“. Истовремено, на најнепосреднији начин се остваривало друштвено самоуправљање, организовале друштвене службе од заједничког интереса, обезбеђивали услови за остваривање „слободе и права грађана“, услови за вршење делатности комуналних и сличних организација, заштита законитости и сигурности људи и имовине, јавни ред и мир, односи од непосредног интереса за грађане у општини.²⁴

Поред основних (само)управних функција општине односно града, чији смо хронолошки развитак изнели у сажетом приказу законских прописа који су током периода од, скоро, два века, регулисали област локалне власти у Србији, свакако је занимљиво и питање чиновника локалне (само)управе.

Положај управних чиновника је незаобилазни део историјског развојка локалне (само)управне власти. **Уредба о сталним платама чиновника** (1839) један је од првих нормативних аката којим је у Србији започело правно регулисање положаја чиновника. Увођењем прве сталне плате, 20. септембра 1839. године, престала је потреба за издавањем кнежевих „објава“ чиновницима.²⁵ Овим је, практично, од народних представника, чиновник у управној администрацији постао плаћено лице, и према томе имао одређене обавезе у смислу професионалног обављања чиновничких дужности. Како се види из **Уредбе о избору кметова, њиховој плати и дужностима** (1840),²⁶ по којој утврђена плата за кметове и помоћнике износила „по 1 цванцик са главе на главу“ годишње, професионални статус чиновника утврђен је истовремено са устројством основних локалних (само)управних јединица.

О значају квалификације чиновника довољно говори законски пропис из 1839. године, према коме су се на важне (само)управ-

²⁴ ИАП, Статут општине Пожаревац, Пожаревац, 1964, 11.

²⁵ М. Петровић, Финансије и установе обновљене Србије до 1842, I, Београд 1898, 201-205.

²⁶ Исто.

не функције у општинама бирали честити, савесни, „безпристрасни, неподмитљиви“ и „од саме природе бистри, благоразумни и проница- телни људи, кои ће, ако и нису прилике имали учити се, кадри бити оно, што је пред Богом и пред људима право, здравим разумом својим постигнути, и у сваком случају оно, што за право нађу, без свакога ата- ра или мита решити и пресудити“.²⁷ Рекло би се, пропис актуелан и безмало два века од утемељења локалне (само)управе у Србији.

У прилог томе, а уместо резимеа досада изнетог, оправдано је ци- тирати В. Карића који је истакао да „успешни развитак једне државе“, почев од општине као основне административно-територијалне и (са- мо)управне јединице, највише управне инстанце, „зависи, на првоме месту, од добро погођене државне и управне организације њене. Ако се ова организације изведе у духу народноме, и ако буде таква, да је у стању изазвати све силе народне на правилан рад, у њој ће се за кратко време створити чуда од напретка. У противном случају, она ће ство- тири застој, назадак па и мртвило“.²⁸

Аутор

Архивист *Јасмина Живковић*, дипл. правник,

170 years of local autonomy / administration in Pozarevac

Territorial, administrative, autonomous organization of municipali- ties seen as elemental local units represented one of the main problem that Serbian State began to solve at the very beginning of its constitutional, state and legal development. Due to that, the government of constitution-defenders, in order to pave the way for the ‘detailed state organization’ and as fast as possible regulate the status of the municipality viewed as the main ad- ministrational and autonomous unit, had adopted in 1839, ‘**The constitu- tion of Municipalities**’, the first law of the municipalities in the history of Serbian sovereignty.

In the period when Serbia started its legal development, Pozarevac was the chair of economically and socially developed Pozarevac region, with its seven precincts, 182 villages, 14.472 houses and 88.053 inhabitants. Favorable geographical conditions and settings, development of agriculture, trade and respectable economic power brought about adequate position of Pozarevac within the administrative and governing organization of Serbian State. When the law was passed in 1839, township of Pozarevac, along with other municipalities in Serbia, started its normative and juridical life.

²⁷ АС, Зборник закона и уредаба 1.

²⁸ Владимир Карић, Србија, опис земље, народа и државе, Београд, 1997, 608.

The law of municipalities, adopted in 1839., clearly represented the basis for future legislative development of local administration in Serbia and Pozarevac. However, **‘The law of the constitution of municipalities and local authorities’**, adopted in 1866., regulated in much more detail, position, organization and scope of duties for municipalities viewed as local autonomies which, to a great extent, also did works for State authorities, covering its own territory. The Law decidedly established local authorities’ jurisdiction, where promotion and preservation of local interests had been the most prominent ones, but they also added police authority which included works of interest for citizens of local community.

Legal acts which regulated organization of municipality, autonomy and administration of town, adopted in Kingdom of Yugoslavia, emphasized the autonomous character of municipality and its position as a legal subject in public and private law. At the same time, a considerable administrative function of municipal authorities was still present, which included strict implementation of laws, taking orders from higher state authorities and responsibility for regular and legitimate work at municipal local units’ level. Thus, having acquired the status of a town, and as it was regulated by **The Law of Town Municipalities (1934.)**, Pozarevac had been directly supervised by The Department for autonomy matters within the Administrative Department of Royal administration of districts called Banovina of Danube’s Banovina, with its seat in Novi Sad..

Derived from Constitution’s regulation and legal provisions, within the territorial framework of municipal areas, autonomous and administrative municipal authority in Pozarevac confirmed its competence in Statutory act, Statute adopted in 1964. Within qualitatively changed social, economic and political situation, municipality of Pozarevac- which today is the town of Pozarevac, got more significant autonomous functions, alongside with specific administrative matters under the authority of executive powers of municipal, i.e. town authorities.. Reason for that can be found in the fact that municipality is the smallest but also the most spontaneous local community, with its inhabitants and members actually and fundamentally interested in improving the quality of life in municipal communities,

Author of the exhibition and the catalogue-
archivist *Jasmina Zivkovic*, a lawyer

Translated by *Monja Djukic*

XI.

УСТРОБНІЕ ОБШТИНА.

Нам. № 406.
С. № 1029.

НАМЪСТНИЧЕСТВО КНЯЖЕСКОГЪ
ДОСТОНІЯ,

съ согласіемъ Совѣта опредѣлено вѣ и опредѣлено

УСТРОБНІЕ ОБШТИНА.

I.

По преже постановленъ объявлено, на кои се и Уставъ дельмаській Хеттичерскагъ Султанагъ около полонине Шенала 1257. (годъ 10 — 12. Декабря) 1838) народу Сербскому дарованъ, у Чл. 61. позова, Сербія вѣ составляла пль 17 Округамъ, и снмъ Округамъ сѣ- драна у себя по неколько Срезова, кои су онгъ составляли пль выше села и община.

2.

Общине оне по разлчно своемъ дѣле се на 3 классе, тако да у прву классу снла за сѣхъ село Бьордаль, у другу Округаме и остаде вароши, а у третю сѣе обгачне село.

3.

Сѣе оне общине снграмо се као едно морально тѣло, и као тако оно имало и уважно права и должности по опредѣленію закона безъ снвке разликѣ. Само снства вьнутренней по разлчно классе и

ивны одъ выше села, почетв и они као и вьше славій у словъ сѣау сѣе уредбе и должности вьмое сѣе варшну.

29.

Што се тиче привилегіама Судова у ономъ устроено общинѣ на наполеону, они се уводу на привременно устроеногъ уста Судова одъ Императорского Прасудли подъ 17 Юля 1839. года, гдѣ су выловъ другъ должности, выловъ снства и должности об- ширне, ради точности наблюданія, кои се и оудѣ вьдѣже, вьдѣжнцѣ,

у Бьорграду 13. Юля 1839. года, и вь сѣе устроено общинѣ на наполеону, они се уводу на привременно устроеногъ уста Судова одъ Императорского Прасудли подъ 17 Юля 1839. года, гдѣ су выловъ другъ должности, выловъ снства и должности об- ширне, ради точности наблюданія, кои се и оудѣ вьдѣже, вьдѣжнцѣ,

Княжескаго Дѣла. Кваліфікація.

АВРААМЪ ПЕТРОВИЧЪ с. р.

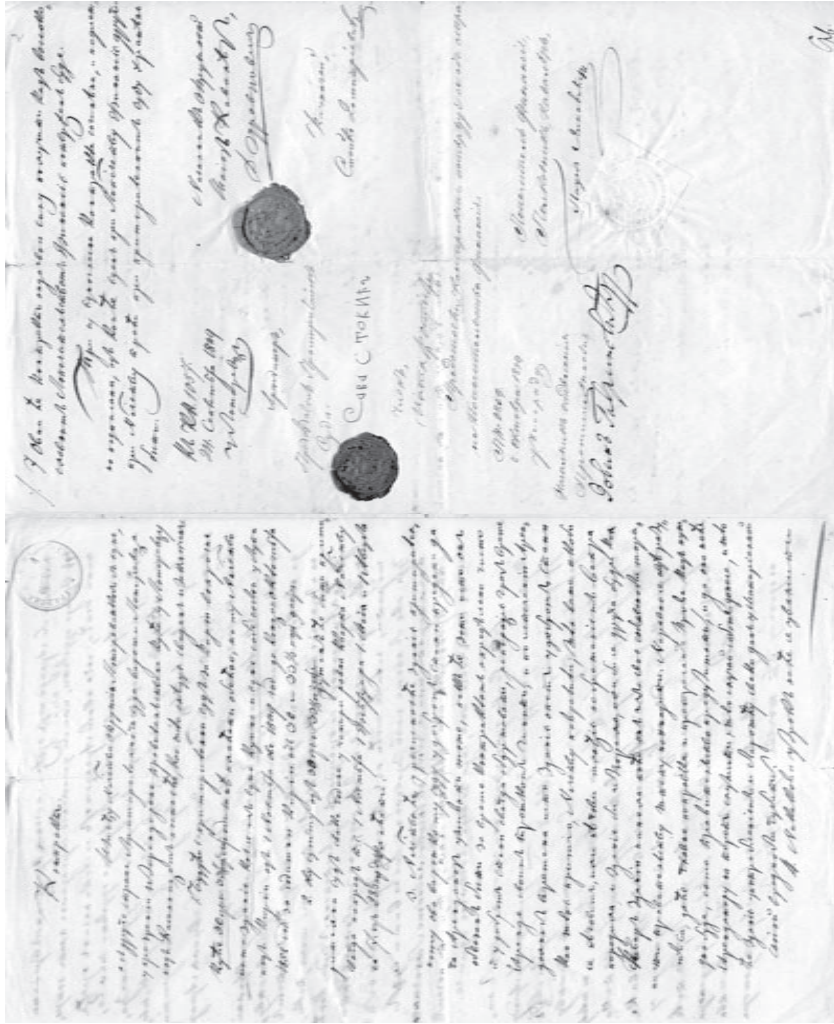
СТЕФАНЪ МАРКОНЪ с. р.

СТОЯНЪ СВИШЪ с. р.

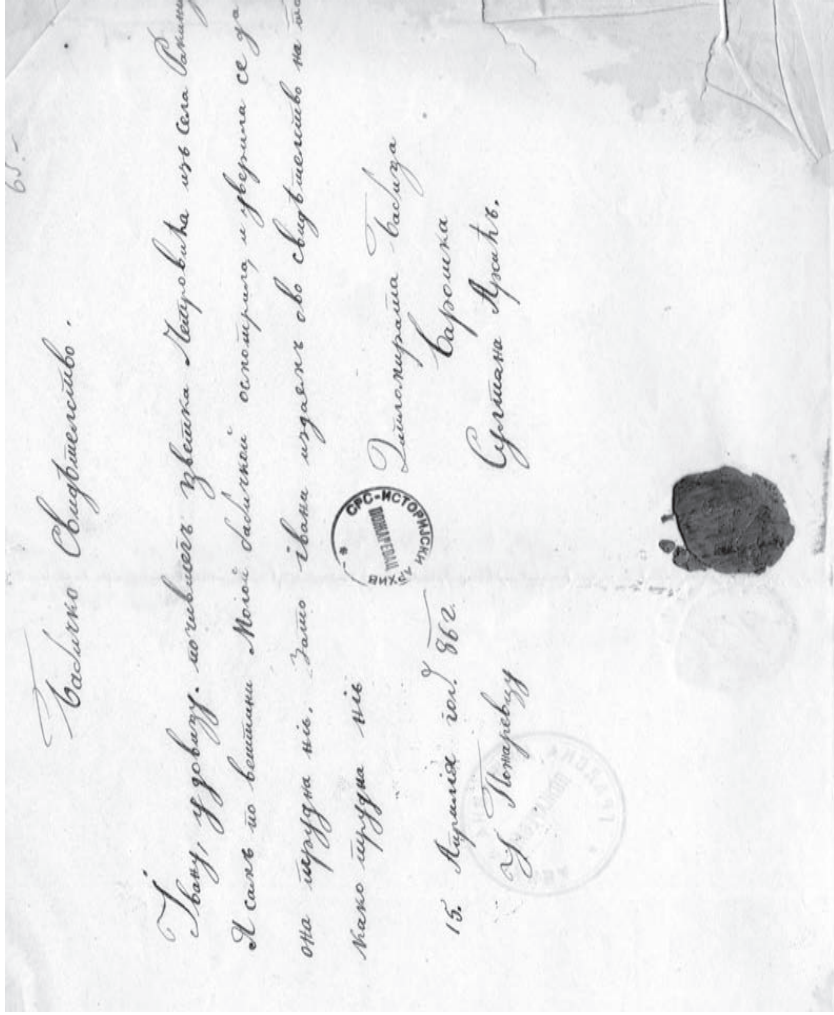
БОРЕМЪ ОБРЕНОВИЧЪ с. р.

ТОМА БУЧНЪ ПЕРШИЧЪ с. р.

СТЕФАНЪ МАРКОНЪ с. р.

Контракт-уговор заключен измеџу йожаревачкой окрџа и Примирительной суда ойишине йожаревачке, о „усиџуяну Правийшестьивене куџе“ за йошребе рада уйраве йожаревачке ойишине, 1849. (ИАП)

Сведочанство (увереніе) йрве „дїлдомиране бадице варошке Султане Арсый“ о здравсїйвеном сїтанїу Иване „удовице йочившеї Цвейка Пейтровића“, 1862. (МАП)

Стор: суседна зграда
"содна 16."

Зграда пожаревачке оштинине, почетком 20. века (ИАП)

Краљев ширі (данас Трі ослобођења) у центру Пожареваца, ширесейших іодина 20. века (МАП)

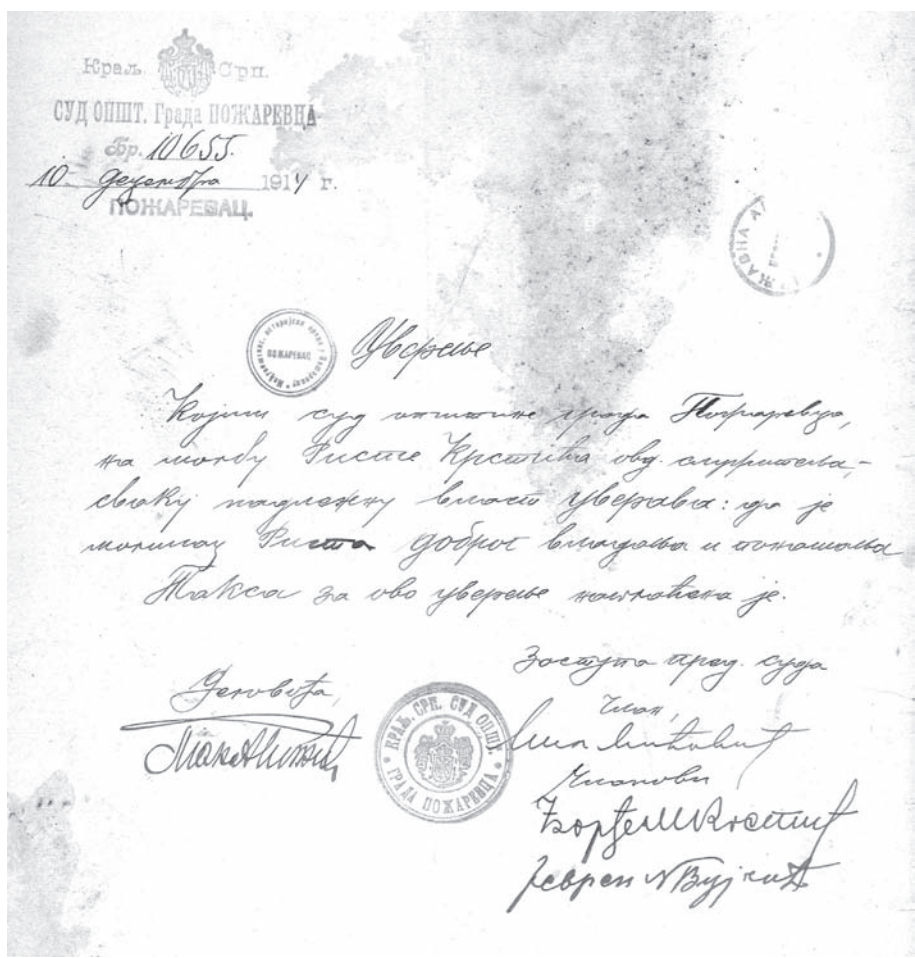

*Сјорџски живои у Пожареви: сјорџски клуб „Млади радник“,
фотјографја из 1930. јодине. (Из јривајне збирке)*

*Сйоменик Кнезу Милошу, у нейосредној близини здања
околној начелсйва у Пожаревицу,
депйаь са ойшварења сйоменика 1898. (ИАП)*

Уверење Суда оштинe пожаревачке о „добром владању и понашању Ристе Крсћића, службеника“, 1914. (ИАП)

М. 982

Поштарина плаћена у готову.

Број 1. Динар.

ОДБРАНА

СТАН РЕДАКЦИЈЕ И АДМИНИСТРАЦИЈЕ
ЦВЕТНИ ТРГ, БРОЈ 35.
— ПОЖАРЕВАЦ —

Орган самосталних демократа области Пожаревачке.

Бр. 5. ПОЖАРЕВАЦ, 14. Октобар 1929. године. Год. I.

ИЗЛАЗИ СВАКЕ НЕДЕЉЕ
ГОДИШНА ПРЕПЛАТА 50 ДИНАРА
ОГЛАСИ ПО ТАРИФИ.

Данашњи избори за општину вароши Пожаревца. ПОЖАРЕВЉАНИ!

Данас у недељу, 14. ов. месеца, позвани сте да употребите ваше гласачко право, ради избора два кмета и два одборника Суда Општине Града Пожаревца.

Поред кандидатских листа других странка, на нашим пет гласачких места постављене су такође гласачке кутије са својим чуварима за кандидатску листу

Самосталне Демократске Странке која се, сада у саставу моћне Селачко Демократске Коалиције, куражно, непомирљиво и са великим жртвама бори за бољу, способнију и поштену управу наше Државе; која тражи једнакост и равноправност пред законима свих грађана наше земље; и која се неће измирити са садашњим начином управе у нашој држави докле год се не буде осигуравала влада потпуног правног поретка.

Кандидати наше С.Д.С. странке су:
два тежака, и
два занатлије

желећите руке прозвобљача, који од почасних звања изграде извор занатлијак и егзистенцију.

С тога нас молимо за поверење и наше гласачке кутије, чијим бројем ћете доказати да желите бољу општинску управу него што је ова садашња, коју у својим рукама држи локална, племенска демократска странка

Успехом наше кандидатске листе на овим локалним и делимичним изборима за нашу општинску управу доказаћемо нашим суграђанима из осталих великих делова Југославије, да се баш и ми Србијанци, који смо главни творци ове државе, не слажемо ништа одобравамо сва она зла и све оне недаће које су наступиле у нашој Држави, и тако допринети стварању јединствене свести и једног осећаја дуж целе наше моћне Краљевине.

Пожаревљани! Вашим одином према нашој кандидатској листи ви ћете се одужити вашим патриотским дужностима како према нашој Општини, тако и према нашој Држави.

- Зато гласај данас за нашу листу чији су кандидати:
- I. За Кметове: земљорад, Стеван Ж. Стојановић
лимар, Дамњан А. Јережић
  - II. За Одборнике: земљорад, Јанко Јовановић
кројач, Младен Савић

Пожаревљани! Гласајте!

Апелујемо на све наше свесне грађане а нарочито на тежак и занатлије - главну произвођачку снагу нашег града, који су једино на нашој листи заступљени да јуначки данас гласају и оставе своје куглице

у Другу кутију

Месни Одбор Самосталне Демократске Странке за град Пожаревац

КАНДИДАТСКА ЛИСТА Самосталне Демократске Странке

За избор два кмета и два одборника вароши Пожаревца на дан 14 октобра 1929. године.

К М Е Т О В И:

1. Кмет **Стеван Ж. Стојановић**, земљор. из Пожаревца
2. Кмет **Дамњан А. Јережић**, лимар из Пожаревца

О Д Б О Р Н И Ц И:

1. Одборник **Младен Савић**, кројач из Пожаревца
2. Одборник **Јанко Ј. Јовановић**, тежак из Пожаревца

ПРЕДСТАВНИЦИ КАНДИДАТСКЕ ЛИСТЕ

I. За I. гласачко место у Петрићиној Школи:

Представник **Михаило Јережић**, гуњар из Пожаревца
Заменик **Радомир Поповић**, учитељ из Пожаревца

II. За II. гласачко место у Општини:

Представник **Дамњан А. Јережић**, лимар из Пожаревца
Заменик **Милан Шкалчић**, оштар из Пожаревца

III. За III. гласачко место у Крстиној кући:

Представник **Младен Савић**, кројач из Пожаревца
Заменик **Јанко Ј. Јовановић**, тежак из Пожаревца

IV. За IV. гласачко место у Бривичевој Школи:

Представник **Стеван Ж. Стојановић**, тежак из Пожаревца
Заменик **Милан Шкалчић**, оштар из Пожаревца

V. За V. гласачко место у Бурјиној Школи:

Представник **Чедомир М. Радојевић**, тежак из Пожаревца
Заменик **Драгољуб С. Ђигорчић**, пекар из Пожаревца

5 октобра 1929. год.

Пожаревац.

Кутија је по реду друга.
Гласај у другу кутију!

Судбина тврдог града.

Туна: Недај, Љубо, срушиће се
Брже малтер да с' донесе.
Љуба: У текнуту ништа нема,
Несрећа је сад голема...

О општинским изборима, текст објављен у листу „Одбрана“, 1929. (ИАП)

40213/38

З А П И С Н И К

10.редовне седнице градског већа града Пожаревца, одржане на дан 1.августа 1938. године у сали градског Поглаварства у Пожаревцу.

Претседавао је претседник г.Милутин Д.Милојковић.

Велики Архивар Риста Јовановић.

Дневни је ред:

1. извештај комисије о одржаној јавној ликитацији за израду завршних радова на основној школи "Витешког Краља Александра I. Ујединитеља".

Поглављето има 33.вешника и сви су позвани писменим позивом у коме је наложен и дневни ред.

Седници су присутни вешници г.г.: 1.Брана Чавинић, 2.Мата Дружијанић 3.Аца Лазаревић, 4.Милан Ђорђевић 5.Јован Вратић 6.Љуба Лазаревић 7.Драгомир Станковић 8.Боја Марјановић 9.Божа Недељковић 10.Миливоје Цветковић 11.Михаило Тотих 12.Јован Станковић 13.Немања Томић 14.Димитрије Станчић 16.Ђура Девин 16.Александар Милоковић 17.Амдра Вучковић.

Нису присутни седници а изостанак сум оправдали вешници г.г.1.Димитрије Белосавић 2.Миладин Грујић 3.Диван Јовановић 4.Стојан Димовић 5.Светозар Рашковић 6.Никола Владеновић 7.Михаило Марјановић 8.Иван Матић 9.Драгојло Филиповић 10.Иван Маринковић 11.Богдан Богдановић 12.Михаило Веселић 13.Милаш Миленковић 14.Милан Ђостандиновић 15.Димитрије Митровић 16.Василије Смиљич.

У остаци су вешници г.г.1.Тодор Дурувија 2.Милосав Марковић.

Вешник Сава Стевић није заклетву положио.

Претседавајући констатује да је по пропису §.71.от.1.зак.о град.општ. довољан број присутних вешника за пуноважно решавање,зато отвара седницу па се прелази на дневни ред:

Бр.13.243.

Прочитан је извештај о одржаној јавној ликитацији за израду завршних радова на основној школи "Витешког Краља Александра I.Ујединитеља",по коме је једина испрavana понуда била Драгана Калафатовића предузимача из Београда, који куди да изврши посао за суму од 622.500.динара,т.ј.за 0.41.дин.ниже од предрачуване суме.

Пошто је за овај посао слабо интересовало,услед сувише разноврсних послова и прецизних цена,-а с друге стране вероватноће,да би се добило повољнији попуст расписивањем јавне ликитације,која не би била рационална ни због тога што је грађевинска сезона на измаку,те се посао не би могао до зиме окончати,што је комисија мишљена да би посао требало уступити понуђачу Драгану Калафатовићу за понуђену цену од 622.500.динара.

По заслушању извештаја и мишљена комисије,градско веће убуђено и само у горњој раслагачи,-а на основу §.69.и 88.тач.б.зак.о град.општ.донело је

О Д Л У К У

Да се завршни радови на основној школи "Витешког Краља Александра I. Ујединитеља"уступе г.драгану Калафатовићу,ниже из Београда,за понуђену суму од 622.500.(шест стотине двадесет две хиљаде и пет стотине динара,пошто нема вероватноће,да ће се расписивањем треће ликитације постићи повољнији попуст а и сам ликитација не би била рационална,што је грађевинска сезона већ на измаку,те се посао до зиме не би могао окончати,јер би се расписивањем ликитације изгубило најмање 25.дана,т.ј.посао се не би могао до зиме окончати;-а међу тим захтев и иницијатива је градског Поглаварства,да се послови заврше пре наступајуће зиме а не да се прекину услед мразева и настава у априлу следеће године.

Како је са овим дневним редом испуњен,то је градско веће на основу §.79.от.3.зак.о град.општ.изабрало за овераче записника вешнике г.г.Брану Чавинић и Ацу М.Лазаревића па је за тим седница закључена.

Претседник,
Милут.Д.Милојковић с.р.

Архивар,
Р.Јовановић с.р.

Оверачи записника градски вешници:
Брана Чавинић с.р.
А.М.Лазаревић с.р.

Да је овај препис одлуке веран своме оригиналу,који се у записнику седнице градског већа града Пожаревца налази,свртали Поглаварство града Пожаревца по званичној дужности.

Бр.13.243.
1.августа 1938.год.
Пожаревац.

Претседник,
Милутин Д. Милојковић

Архивар,
Риста Јовановић

Оверачи:
Брана Чавинић
А. М. Лазаревић

Зайисник са седнице Градског поглаварства града Пожаревца, на коме је донета одлука о извођењу завршних радова на згради основне школе „Краљ Александар I“ у Пожаревцу, 1938. (ИАП)

354

Признаница

На 320 динара ___ пара и словима

Милица дводесет и пет пара

колико је данас примио Милица Ђорђевић са 7 деце

касе Градског Поглаварства у Пожаревцу

на име Варада За рад по наређењу Немогне

Каманде

10 - XII - 1941 год.
у Пожаревцу

ДА СЕ ИСПЛАТИ

Претседник,

Ђорђевић

Сведоци:

_____
_____

МОНЕТА:

у банкнотама . . .	Дин. <u> </u>
у сребру . . .	” <u>320-</u>
у никлу . . .	” <u> </u>
Свега Дин. <u>320-</u>	

Примио,

Милица Ђ. Ђорђевић

**Признаница о исплати илаше службеници Градској
поглаварства Пожаревац, 1941. (ИАП)**

Месни народно ослободилачки одбор

БР. 268
8-8-1945 год

4264/145

ПОЖАРЕВАЦ

ПРЕСКОМ ПОВЕРЕНИШТВУ ЗЕМАЛСКЕ КОМИСИЈЕ
ЗА УТВРЂИВАЊЕ ЗЛОЧИНА ОКУПАТОРА И НИХОВИХ
ПОМАГАЧА У ПОЖАРЕВЦУ

У вези тражења те комисије бр.268 од 16.априла 45 год.
шаље се следећи извештај:

1. Душан Павловић - био је претстојник полиције и као такав велики противник НОП те је свуда трудио да што више допринесе уништењу партизана. Имао је високе пословне везе са Крајскомандом и његова реч је била врло важна када је требало некога пустити на слободу.
2. Братислав Милановић - пуштен је из ропства као болестан и одмах преузет за претстојника. То је било још у почетку, чим је основано Претстојништво. На тој дужности је био свега око месец до два месеца а тада је добио боловање и отишао из Пожаревца. Болестан, није се много ни интересовао за посао и контакт са Немцима није имао, јер је се Претстојништво тек тада формирало.
3. Михајло Јанковић - као претстојник био је велики пљачкаш и корупционаш. Противник Народно ослободилачке борбе. Имао је прене везе са Крајскомандом и сам је учествовао у транспорту партизана за Бањичу.
4. Радомир Јовановић - Био је велики противник НОП. Одржавао је предавања уперена против НОП. Имао је везе са Крајскомандом и стално се крвао у друштву начелника Маринковића. Поред тога одлазио је са ратним саветником Виртом ради одржавања говора и зборова.

СМРТ ФАШИЗМУ - СЛОБОДА НАРОДУ!

Секретар,

Handwritten signature of the Secretary

Шеф
отсека унутрашњих послова

Handwritten signature of the Head of the Internal Affairs Section

Претседник,

Handwritten signature of the Chairman

Актив Месног народно-ослободилачког одбора Пожаревац упућен
вишем управном органу о лицима која су сарађивала са
окупираном за време Друге светске рата, 1945. (ИАП)

С П И С А К
имена чланова Градског Народног одбора у Пожаревцу

Ред. бр.	ИМЕ И ПРЕЗИМЕ	Година и место рођења	Звање	Када је постављен-изабран	Примедба
1.	Бождар Тадић	1892 Костолац	претседник	18-X-1944	изабран
2.	Властимир Караџић	1897 Пожаревац	референт привредне делатности	19-III-45	"
3.	Милан Станковић	1906 Пожаревац	II потпретседник и шеф отсека за унутрашње послове	18-X-44	"
4.	Христифор Марковић	1906 Пожаревац	Секретар	19-III-45	"
5.	Трајко Лазаревић	1885 Старчево	руководиоца фондова	18-X-44	"
6.	Лука Степић	1883 Пожаревац	референт пољопривреде	18-X-44	"
7.	Лазар Урошевић	1895 Трњане	референт за саобраћај и чистоћу града	19-III-45	"
8.	Живан Радовановић	1914 Пожаревац	референт социјалног отсека	18-X-44	"
9.	Живка Крстић	1913 Пожаревац	референт социјалног отсека	18-X-44	"
10.	Марија Петковић	референт 1919 Пожаревац	референт здравственог отсека	18-X-45	"
11.	Јован Бранковић	1904 Дубравница	референт просветног и станбеног отсека	19-III-45	"
	<i>Секретар</i> 		<i>Пожаревац</i> 		<i>Претседник</i>

**Списак чланова Градског народног одбора у Пожаревцу,
изабраних током 1944. и 1945. (ИАП)**

Народна Република Србија
ОТДЕЛ УНУТРАШЊИХ ПОСЛОВА
Извршног Одбора Град. народ. одбора

Бр. 3890.
25 - VI - 1949 год.
Пожаревац

Отсек унутрашњих послова Извршног одбора Градског народ. одбора у Пожаревцу на тражење Удружења "СЛОГА" Пожаревачких занатлија и радника у смислу члана 13 Закона о удружењима, зборовима и другим јавним скуповима, донео је на дан 25 јуна 1949 године следеће

РЕШЕЊЕ

ОДОБРАВА, се рад Удружењу "СЛОГА" Пожаревачких занатлија и радника у Пожаревцу чија се делатност простире на територију Града Пожаревца.

По један примерак решења доставити поменутом удружењу и Министарству унутрашњих послова Н.Р. Србије.

ОБРАЗЛОЖЕЊЕ

Како се из поднете пријаве види да су оснивачи поступили - у смислу члана 13, 14 и 15 Закона о удружењима, зборовима и другим јавним скуповима, то је овај одсек заснивајући своју надлежност у смислу члана 13 у већи члана 17 цитираног закона донео одлуку као у диспозитиву.

Такса од динара 30 за ово решење у смислу тар. Бр. 7 Закона о таксима наплаћена је и на уверењу прописно поштомтена.

С.Ф.С.Н.

(М.П.)

Шеф Отсека
Никола Зековић С.Р.

G-2549

Потврђује се да је овај примерак истоветан са његовим изворним - овереним - оригиналним примерком, који је и писан на машинском писаном машинском овереним и који се сачувао са табеле

Изворна Слога "Ваг. Златицева" 16

Такса за оверу у динара 15- наплаћена је и поштомтена.
Г. Н. О. у Пожаревцу, СВ. бр. 830 49 год.
од дана 28-VI 1949 год.

СЛУЖБЕНИК ЗА ОВЕРЕ
Мат.

Решење Градској народној одбора Пожаревац којим се одобрава рад удружењу „Слоја“ Пожаревачких радника и занатлија, 1949. (ИАП)

ОГЛАС

Среска Изборна Комисија за изборни срез град Пожаревац на основу чл. 35. Закона о избору народних посланика за Народну скупштину ФНРЈ (Савезно Веће и Веће народа):

ПОТВРДИЛА ЈЕ КАНДИДАТУРУ

Народног фронта за изборни срез град Пожаревац Народне Републике Србије за изборе народних посланика Савезног већа Народне скупштине ФНРЈ који ће се одржати на дан 26 МАРТА 1950 год. и то:

ПРЕДСЕДНИК

СТАНОЈЕВИЋ МИЛАНОВ СВЕТИСЛАВ

рудар из Пожаревца

ЗАМЕНИК

ЂУРИЋ СИМЕ ДРАГОЉУБ

професор из Пожаревца

Кандидатуру су потписали као предлагачи у смислу чл. 26. Закона о избору народних посланика Народне скупштине ФНРЈ (Савезно веће и Веће народа):

- 1) Милановић Благоја Радомир, Јавни тужилац из Пожаревца.
- 2) Јанковић Александра Селимир, судија Среског суда у Пожаревцу.
- 3) Зековић Радисава Душан, ислезник С. Ј. Т. из Пожаревца.

Од среске Изборне Комисије за изборни срез град Пожаревац бр. 1250 од 18 — фебруара 1950 год.

Секретар,
Чеда Пантић с. р.

Претседник изборне комисије за изборни срез град Пожаревац
Милутин Митрашиновић с. р.

Оглас којим је Среска изборна комисија за изборни срез Пожаревац потврдила кандидатуру за избор народних посланика Станојевић Светислава, рудара и Ђурић Драгољуба, професора, оба из Пожаревца (ИАП)

КАТАЛОГ ИЗЛОЖБЕ

ПРАВНА РЕГУЛАТИВА

1. Београд, 1839.
Устїројеније обшїїна – први законски текст о организовању општина у Србији, проглашен у Београду 1839. године.
(АС, Зборник закона бр. 1)
2. Београд, 1866.
Закон о устїројстїву обшїїна и обшїїнских власїи, проглашен у Београду, 1866.
(АС, Зборник закона бр. 19)
3. Београд, 1889.
Закон о ойшїїнама, донет у Београду, 1889. године.
(АС, Зборник закона бр.45)
4. Београд, 1902.
Закон о ойшїїнама, проглашен у Београду, 1902.
(АС, МУД П Ф 9 68/902)
5. Београд, 1903.
Закон о ойшїїнама, проглашен 5. јуна 1903.
(АС, Зборник закона бр. 57)
6. Пожаревац, 1933.
Пожаревац їражи да и даље дуге їраг, текст објављен у листу „Грађанин“, бр. 74, од 14. септембра 1933. године.
(ИАП, бидлиотека)
7. Београд, 1934.
Закон о їрадским ойшїїнама, објављен 14. марта 1934. године.
(АС, Службене новине)
8. Пожаревац, 1936.
Извод из Сїаїшїїна о уређењу їрадскої йоїлаварстїва їрага Пожаревац.
(ИАП, ГПП 1936 1)
9. Београд, 1955.
Ойшїїї закон о уређењу ойшїїїна и срезова, проглашен 20. јуна 1955. године.
(ИАП, Службени гласник ФНРЈ)
10. Београд 1974.
Извод из Устїава Социјалистїичке Реїудублике Србије, проглашеног у Београду, 25. фебруара 1974. године, којим се утврђују права, дужности и организација општина.
(ИАП, бидлиотека)
11. Београд, 2007.
Закон о локалној самоуправи, проглашен 29. децембра 2007. године.
(ИАП, Службени гласник РС)

ТЕРИТОРИЈАЛНА ОРГАНИЗАЦИЈА

12. Пожаревачка нахија по аустријској мапи (Вајнхарт), почетком 19. века.
13. Београд, 1890.
Закон о административној подели Краљевине Србије, проглашен 15. марта 1890. године.
(АС, Зборник закона бр. 46)
14. Панорама Пожареваца крајем 19. века.
(ИАП, Збирка фотографија)
15. Београд, 1922.
Уредба о подели земље на области, донета 26. априла 1922. године, према којој је Пожаревац седиште пожаревачке области, коју је чинио „пожаревачки округ са Великим Островом“.
(ИАП, библиотека)
16. Београд, 1945, 1949.
Закон о административној подели Србије, донет 1. септембра 1945. године; *Закон о подели територије Народне Републике Србије на области*, изгласан 16. маја 1949. године.
(ИАП, Службени гласник НР Србије)
17. Карта општине Пожаревац, објављена у недељнику „Реч народа“, 1960.
(ИАП, библиотека)
18. Пожаревац, 20. април 1964.
Извод из Статута општине Пожаревац, донет на седници Скупштине општине Пожаревац 20. априла 1964. године.
(ИАП, Службени гласник среза Смедерево, бр. 12)
19. Топографска карта територије општине Пожаревац, друга половина 20. века.
20. Београд, 2007.
Закон о територијалној организацији Републике Србије, објављен 29. децембра 2007. године.
(ИАП, Службени гласник РС)

УПРАВНА, ПОЛИЦИЈСКА, СУДСКА ФУНКЦИЈА

21. Пожаревац, 7. април 1841.
Акт којим се председник суда пожаревачке општине обраћа пожаревачком протопрезвитеру, са молбом да „изволи наредбу учинити окривљеним лицима за давање заклетве“ у судском поступку.
(ИАП, ПП 1841 8)
22. Пожаревац, 21. јануар 1855.
Сведиштво (уверење) о брачном стању Неше Марковића из Турске, оверено пред Примирителним судом у Пожаревацу.
(ИАП, ВАРИА 1855 39)

-
23. Свилајнац, 7. септембар 1861.
Акт којим представник Примирителног суда у Свилајнцу ставља на располагање своју помоћ Примирителном суду општине Пожаревац приликом дочека српског Кнеза у Пожаревцу.
(ИАП, ВАРИА 1861 8)
  24. Пожаревац, 9. новембар 1881.
Уверење о имовном стању Станка Филиповића, калфе дунђерског, издатог од суда општине вароши Пожаревац.
(ИАП, СОП 1881 7181)
  25. Пожаревац, 19. март 1870.
Акти којим председник суда општине Пожаревац, Мита Стевчић, обавештава Министра унутрашњих дела о предмету општине Пожаревац против Петра Митровића, тежака пожаревачког, због самовласног заузимања општинског земљишта.
(АС, МУД П Ф VI 48/870)
  26. Пожаревац, 16. октобар 1906.
Акт пожаревачког пароха, Васе Живковића, којим моли „општински суд пожаревачки да ...силом своје власти натера Ђорђа Зарића дунђерина и Милеву, жену почив. Младена Ђорђевића“, да „ради извеснога посла“ дођу на разговор са парохом.
(ИАП, ПП 1906 94)
  27. Пожаревац, 10. децембар 1914.
Уверење о добром владању и понашању Ристе Крстића, служитеља, издатог од Суда општине града Пожаревац.
(ИАП, ВАРИА 1914 10655)
  28. Пожаревац, 8. мај 1945.
Извештај Месног народно-ослободилачког одбора Пожаревац о лицима који су у Пожаревцу, током Другог светског рата помагали злочине окупатора, упућен Среском повереништву земаљске комисије за утврђивање злочина окупатора и њихових помагача.
(ИАП, СОП 1945 7267)
  29. Пожаревац, 14. јануар 1946.
Одељење за исхрану Месног народно-ослободилачког одбора Пожаревац обраћа се Градском народном одбору Пожаревац са молбом да одобри куповину камиона за превоз брашна из млинова у магацине „за исхрану непроизвођачког становништва и радника града Пожаревац“.
(ИАП, СОП 1946 10)
  30. Пожаревац, 11. јун 1946.
Градски народни одбор Пожаревац доставља Одељењу за аграрну реформу и колонизацију Министарства пољопривреде списак аграрних субјеката уведених у привремени посед.
(ИАП, СОП 1946 13358)

31. Пожаревац, 25. јуни 1949.
Решење Отсека унутрашњих послова Извршног одбора градског народног одбора Пожаревац којим се одобрава рад удружењу „Слога“, пожаревачких занатлија и радника у Пожаревцу.
(ИАП, СЛОГА 1949 XLV 2549)

ПРИВРЕДА И ФИНАНСИЈЕ

32. Пожаревац, 12. јули 1848.
Евиденција кућа, засејаних усева и узгоја стоке у домовима пожаревачке општине, са обавезом плаћања данка.
(ИАП, ВАРИА, 1848 24)
33. Пожаревац, 1849.
Извод из Списка лица која су у пожаревачкој општини „највише узорала и усева засејала“.
(ИАП, ВАРИА, 1849 31)
34. Пожаревац, 4. децембар 1871.
Предрачун буџета општине вароши Пожаревац за 1871/72. рачунску годину.
(ИАП, НОП 1871 I 56)
35. Пожаревац, 28. фебруар 1907.
Извод наплаћеног државног прихода по врстама за 1906. годину у Пожаревачком округу.
(ИАП, НОП 1907 III 196)
36. Пожаревац, крај 19. века
Млин Милорада Карамарковића у Братинцу.
Млин Чечелског у Пожаревцу.
(ИАП, Збирка фотографија)
37. *Краљева Улица* (данас *Стари корзо*), у којој се у првим деценијама 20. века налазио велики број трговачких и занатских радњи.
(ИАП, Збирка фотографија)
38. Пожаревац, 1928.
Где је застало ишшање о изградњи железница у Обласии Пожаревачкој, текст објављен у листу „Грађанин“ бр. 4. од 12. јануара 1928. године.
(ИАП, библотека)
39. Пожаревац, 29. децембар 1929.
Суд општине града Пожаревац обраћа се електропредузећу „Браничево“ АД Пожаревац са молбом да изврши измену дотрајалих уличних осветљења у граду.
(ИАП, ГПП 1929 24012)
40. Пожаревац, 29. јун 1929.
Извод из Плана подземне кабловске електро-мреже за град Пожаревац.
(ИАП, ГПП 1929 10)

41. Пожаревац, 1930.
Финансирање ојштинe Пожаревац, текст објављен у листу „Грађанин“ бр. 2, од 5. јануара 1930. године.
(ИАП, библотека)
42. Пожаревац, 1930.
Извод из Плана за дозиђивање кланице у Пожаревцу.
(ИАП, ГПП 1930 13313)
43. Пожаревац, 1945.
Позив Народно-ослободилачког одбора Пожаревац грађанству, за подношење пореских пријава прихода који подлеже порезу на ренте за 1945. годину.
(ИАП, Збирка плаката)
44. Пожаревац, 25. децембар 1948.
Решење Одсека за финансије Градског народног одбора Пожаревац о отпису дугова пореских одвозника са сеоских подручја, у корист Среског народног одбора Пожаревац.
(ИАП, СОП 1948 8240)
45. Пожаревац, 22. јул 1955.
Решење Народног одбора градске општине Пожаревац о припајању Трговинског предузећа „Тргопромет“ Пожаревац Трговинском предузећу „Узор“ Пожаревац.
(ИАП, СОП 1955 6829)
46. Пожаревац, 26. септембар 1964.
Решење Одељења за стамбено-комунална питања Скупштине општине Пожаревац, којим се Фабрици текстилних производа „Моравка“ Пожаревац одобрава доградња и адаптација постојеће производне хале.
(ИАП, СОП 1964 06–4151/1)
47. Пожаревац, 1982.
Из њивредној живоји Пожаревца, текст објављен у листу за друштвена и политичка питања „Реч народа“, бр. 1714 од 18. октобра 1982. године.
(ИАП, библотека)

УРБАНИЗАМ, ИМОВИНСКО ПРАВНА ПИТАЊА И КОМУНАЛНО УРЕЂЕЊЕ ГРАДА

48. Пожаревац, 22. септембра 1869.
Представка житеља „мале бугарске“ у Пожаревцу Министру унутрашњих дела против трговца Арсић Добрице, који у „средини вароши Пожаревца а у тако названој бугарска мали“ држи „један кош и обор у коме он вавек и непрекидно по 4–5000 комада свиња рани“, те су тако куће „са свију страна обкољене од тешка и превелика смрада и прашине“.
(АС, МУД П 1870 F II 144)
49. Пожаревац, 5. март 1883.
Скица једне „части“ (дела) вароши Пожаревац.
(ИАП, ВАРИА 1883 7)

50. Пожаревац, 3. август 1885.
Записник са седнице општинског суда Пожаревац на којој се доносе одлуке о изградњи војне касарне у Пожаревцу. Документ садржи потпис председника суда Пере Тамбураша и потписе одборника општине Пожаревачке.
(ИАП, НОП 1885 II 95)
51. Пожаревац, 17. јуна 1890.
Акт о пословима на изградњи моста преко реке Мораве у Љубичеву.
(ИАП, НОП 1890 V 331)
52. Љубичевски мост тридесетих година 20. века.
(ИАП, Збирка фотографија)
53. Пожаревац, 1. април 1902.
Жалба пожаревачке општине Државном савету на решење окружног начелства, којим је поништено претходно општинско решење, у вези „лоше израде тротоара у Дубровничкој улици ове вароши“.
(АС, МУД П 1902 F XXXIX 190)
54. Пожаревац, 3. новембар 1904.
Извод из пројекта Господске улице у Пожаревцу, калдрмисане 1904.
(ИАП, ГПП 1904 3)
55. Пожаревац, 1915.
Архитектура Пожаревца је оштећена услед бомбардовања у Првом светском рату.
(Из приватне збирке)
56. Пожаревац, 11. јул 1925.
Одлука Одбора општине града Пожаревац о одбацивању пројекта Марвеног трга инж. Јана Ханзла, као „наупотребљив и за општину штетан“.
(ИАП, ГПП 1925 6564)
57. Краљев трг (данас Трг ослобођења): од Велике пијаце крајем 19. века до урбаног центра града Пожаревац, средином 20. века.
(ИАП, Збирка фотографија)
58. Пожаревац, 15. јула 1930.
Тапија на непокретност коју је Суд општине пожаревачке, као локални орган извршне власти, издао Ристи Колоњасу, хотелијеру из Пожаревца.
(ИАП, ГПП 1930 33)
59. Београд, 9. фебруар 1931.
Понуда Ивана Адамовића из Београда упућена Суду општине града Пожаревац за набавку „апарата за гашење пожара и за чишћење улица“.
(ИАП, ГПП 1931 2430)
60. Пожаревац 31. марта 1932.
Протокол прве писмене лицитације за делимично пошљунчавање општинских путева Пожаревац -Кланица и Пожаревац-Живица-Петка.
(ИАП, ГПП 1932 3847)

61. Пожаревац, 17. мај 1939.
Решење Градског поглаварства града Пожареваца о којим се одобрава парцелација имања др Стевана Милосављевића, лекара Градског поглаварства.
(ИАП, ГПП 1939 8509)
62. Пожаревац, 28. фебруар 1940.
Грађевинска дозвола којом је Градско поглаварство града Пожаревац одобрило Савезу српских земљорадничко-набављачких задруга изградњу пословне зграде у Синђелићевој улици у Пожаревцу.
(ИАП, ГПП 1940 3338)
63. Пожаревац, 25. децембар 1950.
Овера Отсека за финансије Градског народног одбора Пожаревац којом се потврђује да је извршена наплата пореза на промет по Уговору о закупу земљишта.
(ИАП, СОП 1950 25)
64. Пожаревац, 1960.
Из рада Градског комуналног предузећа: посипање соли на Тргу ослобођења у Пожаревцу.
(ИАП, Збирка фотографија)
65. Пожаревац, 1965.
„Зашто је извршена ревизија урбанистичког плана Пожареваца“, текст објављен у листу „Реч народа“, бр. 887. од 19. новембра 1965.
(ИАП, библиотека)
66. Пожаревац, 1967.
Програм реконструкције и поправке путева, улица и тротоара у општини Пожаревац, са прегледном картом путева, за период 1968–1971, објављен у листу „Реч народа“, од 7. децембра 1967. године.
(ИАП, библиотека)
67. Пожаревац каквог више нема, део Табачке чаршије почетком 20. века.

УНАПРЕЂЕЊЕ НАРОДНОГ ЗДРАВЉА

68. Београд, 2. април 1846. године.
Попечитељство внутрени дела Попечитељству финансија јавља да немају никакве користи од зграде или материја Правителственог шпитаља.
(АС, МФ Пф 189/846)
69. Пожаревац, 16. априла 1862.
„Бадичко сведочанство“ прве „дипломиране дабице варошке Султане Арсић“ о томе да „Ивана, удовица почившег Цветка Петровића из Ракинца...није трудна“.
(ИАП, ВАРИА 1862 65)
70. Пожаревац, 31. јануар 1873.
„Варошки лекар“ извештава Суд општине Пожаревац о стању „атмосфере...хлеба, меса и друге хране“ и појави „епидемије гушобоље у Пожаревцу у месецу јануару 1873. године“.
(АС, МУД С Ф1 59/872)

71. Пожаревац, 5. мај 1874.
Извештај председника суда општине Пожаревац о „владајућој болести *Боџиња* у вароши Пожаревцу“ током 1874. године.
(АС, МУД С Ф 1 190/874)
72. Апотека Душманић Михајла у Пожаревцу, почетком 20. века.
(ИАП, збирка фотографија)
73. Пожаревац, 8. фебруар 1912.
Писмена изјава Мумџић Саве, дипломираног апотекара и заступника дрогерије др Ј. Чечелског, из Пожаревца, о издавању лекова из дрогерије.
(ИАП, НССП 1912, Ф 3 94)
74. Пожаревац, 1926.
Текст о обласној болници у Пожаревцу, објављен у листу „Грађанин“ бр. 63, од 12. августа 1926. године.
(ИАП, библиотека)
75. Зграда у којој се налазила Бановинска болница у Пожаревцу, четрдесетих година 20. века (данас се у овој згради налази Економско-трговинска школа).
(ИАП, Збирка фотографија)
76. Пожаревац, 12. април 1945.
Акт којим се управник Државне болнице округа пожаревачког у Пожаревцу обраћа Градском народном одбору Пожаревац са молбом да се обезбеди превоз угља за грејање болнице.
(ИАП, СОП 1945 99)
77. Зграда Народне болнице у Пожаревцу, средином 20. века.
(ИАП, Збирка фотографија)

ОБРАЗОВАЊЕ И СПОРТ

78. Пожаревац, 8. децембар 1841.
Акт Начелника пожаревачког округа, Ђорђевић Михајла, упућен Примирителном суду вароши Пожаревац, о оснивању полугимназије у Пожаревцу.
(ИАП, ВАРИА 1841 4521)
79. Пожаревац, 30. септембар 1844.
Квита о исплати „преко дванаест талира и по“ на име учитељске плате коју је благајник Примирителног суда вароши Пожаревац исплатио учитељу народне школе у Пожаревцу, Ђорђевић Константину.
(ИАП, ВАРИА 1844 30)
80. Београд, 25. јун 1861.
Акт министра финансија, Гавриловић Јована, упућен Совјету Књажевства Српског о потреби уступања државног имања на коме се налазила цамија у Пожаревцу, за потребе отварања „народне“ школе.
(АС, ДС 830/861)

81. Пожаревац, 5. јануар 1883.
Суд општине Пожаревачке извештава начелника Пожаревачког округа извештај да се „подигнута гимназија и општински кантар“ налазе на земљишту које је општинско власништво.
(ИАП НОП 1883 II 94)
82. Зграда у којој се крајем 19. века налазила Пожаревачка гимназија.
(ИАП, Збирка фотографија)
83. Пожаревац, 30. јун 1916.
Сведочанство о завршеној основној школи на име Даринке Велкове, издато у Пожаревцу, за време Првог светског рата.
(ИАП, ВАРИА 1916 412)
84. Зграда Дома Пожаревачке трговачке омладине, задужбина пожаревачких трговаца Павловића и Мирковића, у којој се данас налази Политехничка школа у Пожаревцу.
(ИАП, Збирка фотографија)
85. Пожаревац, 1. август 1938.
Записник са седнице Градског већа града Пожаревца, на којој је донета одлука о извођењу завршних радова на основној школи „Витешког краља Александра I“.
(ИАП, ГПП 1938 13243)
86. Зграда у којој се средином 20. века налазила Пожаревачка гимназија, данас је зграда основне школе „Доситеј Обрадовић“.
(ИАП, Збирка фотографија)
87. Пожаревац, 15. јул 1901.
Објава, управног одбора дунавског „Кола јачача Кнез Михаило“ о „одржавању и распореду окружних привредно-витешких народних свечаности у Пожаревцу“.
(Из приватне збирке)
88. Спортски живот у Пожаревцу: спортски клуб „Раднички“, фотографија из 1927. године.
(Из приватне збирке)
89. Спортски живот у Пожаревцу: спортски клуб „Млади радник“, фотографија из 1930. године.
(Из приватне збирке)
90. Пожаревац, 1936.
Свечано ошварање четвороразредне трговачке академије у Пожаревцу, текст објављен у листу „Грађанин“, бр. 74, 1936. године.
(ИАП, библиотека)
91. Пожаревац, 27. јануар 1954.
Решење Народног одбора градске општине Пожаревац о дозволи „прикључења осветљења просторија Друштва за телесно васпитање Партизан у Пожаревцу“.
(ИАП, СОП 1954 135)

92. Пожаревац, 2004.
Такмичарски део културно-спортске манифестације „Љубичевске коњичке игре“ одржаних 2004. године.
(ИАП, Збирка фотографија)

КУЛТУРА И ТРАДИЦИЈА

93. Пожаревац, 1896.
Свечаност отварања споменика Кнезу Милошу Обреновићу, у градском парку, испред зграде пожаревачког окружног начелства, 1896. године.
(ИАП, Збирка фотографија)
94. Пожаревац, 2. фебруар 1901.
Објава Суда општине града Пожаревца о одржавању помена умрлом Краљу Милану Обреновићу, у „одема оvd. црквама, те се позивају грађани да своје радње данас по подне и сутра целог дана затворене држе.“
(ИАП, Збирка плаката 1901 1042)
95. Пожаревац, 1920.
Споменик војницима погинулим у ослободилачким ратовима, 1912–1918. године, на углу данашње Светосавске улице у Пожаревцу.
(ИАП, Збирка фотографија)
96. Пожаревац, 1928.
Из културног живота грађанског Пожаревца: текст о Пожаревачком народном позоришту, објављен у листу „Грађанин“ бр. 28, од 7. априла 1928. године.
(ИАП, библиотека)
97. Капија Ергеле „Љубичево“, основане 1858. године.
(ИАП, Збирка фотографија)
98. Пожаревац, 1946.
Објава о свечаном отварању Градске народне читаонице и књижнице у Пожаревцу.
(ИАП, Збирка плаката)
99. Пожаревац, 27. април 1957.
Дозвола коју је Народни одбор општине Пожаревац издао Културно-просветном друштву „Вук Караџић“ из Осипаонице за одржавање „приредбе-игранке“ у сали КУД „Б. Димитријевић Козица“ у Пожаревцу.
(ИАП, СОП 1957 6067)
100. Кућа пожаревачког трговца Крсте Николајевића, у којој се налази Народни музеј Пожаревац, средина 20. века.
(ИАП, Збирка фотографија)
101. Пожаревац, 1962.
Откривање спомен плоче на кући Милене Павловић Барили, у којој се данас налази Галерија Милене Павловић Барили.
(Из приватне збирке)
102. Спомен парк погинулим војницима руске Црвене армије у Другом светском рату на Чачалици, 1970. година.
(Из приватне збирке)

-
103. Саборна црква у Пожаревцу, подигнута 1821. године за време владавине кнеза Милоша Обреновића.
(ИАП, Збирка фотографија)
  104. Пожаревац, 2001.
Запис о посети Његовог Краљевског височанства Престолонаследника Александра Карађорђевића Пожаревцу, објављен у листу „Реч народа“, од 4. септембра 2001. године.
(ИАП, бидлиотека)
  105. Пожаревац, 2005.
Из културног живота Пожаревца данас: Установа Градски женски хор „Барили“ са наступа у Свечаном салону града Пожаревца.
(ИАП, Збирка фотографија)
  106. Пожаревац, 2006.
Из културног живота Пожаревца данас: Етно група „Лазарице“, ученице Пожаревачке гимназије, са наступа у Дому Војске у Пожаревцу.
(ИАП, Збирка фотографија)
  107. Пожаревац, 2009.
Литија кроз Пожаревац на дан Свете Тројице – градске славе, по традицији из тридесетих година 20. века, обновљена 2001. године.

ЛОКАЛНА УПРАВА - ИЗБОРИ, ПОСТАВЉЕЊА, ИМЕНОВАЊА

108. Београд, 23. март 1840.
Извод из Уредбе о избору кметова, њиховој плати и дужностима, донета у Београду 1840. године.
(АС, Зборник закона бр. 1)
109. Пожаревац, 6. април 1846.
Начелник пожаревачког округа Атанасковић Ђорђе обавештава Примирителни суд вароши Пожаревац о наплаћеном чиновничком данку за „полгође Ђурђевско и Митровско 1845. год.“
(ИАП, ВАРИА 1846 363)
110. Пожаревац, 30. август 1866.
Акт којим начелник пожаревачког округа С. Новаковић обавештава Министра унутрашњих дела Србије о избору нових кметова у пожаревачкој општини.
(АС, МУД П 1866 ФV 35)
111. Смедерево, 13. август 1900.
Акт о постављењу Тимотија Миловановића, начелника прве класе среза рамског округа пожаревачког, за председника општине пожаревачке „са платом од четири хиљаде динара годишње“.
(АС, МУД П Ф 35 91/900)
112. Пожаревац, 1914.
О општинским изборима, текст објављен у листу „Грађанин“ бр. 4. од 12. јануара 1914. године.

113. Из приватне збирке Михајло Душманић, пожаревачки апотекар и председник општине Пожаревац, 1918. године.
(Из приватне збирке)
114. Пожаревац, 1928.
Одјава Самосталне демократске странке за град Пожаревац о изборима за „општину вароши Пожаревац“, у листу „Одбрана“, бр. 1 од 14. октобра 1928. године.
(ИАП, библотека)
115. Милутин Милојковић – Дроња, председник града Пожаревац у периоду од 1936. до 1941. године.
(Из приватне збирке)
116. Пожаревац, 10. децембар 1941.
Признаница на 320 динара, коју је, из касе Градског поглаварства Пожаревац примила Милица Ђорђевић на име „зараде за рад по наређењу Немачке команде“.
(ИАП, ГПП 1941 354)
117. Пожаревац, 1949.
Списак чланова градског народног одбора у Пожаревцу, изабраних током 1944. и 1945. године.
(ИАП, СОП, 1949 59)
118. Пожаревац, 1950.
Ојлас којим је Среска изборна комисија за изборни срез Пожаревац потврдила кандидатуру за избор народних посланика Станојевић Светислава, рудара и Ђурић Драгољуба, професора, оба из Пожареваца.
(ИАП, збирка плаката)
119. Адвокат Бранко Ивошевић, председник општине Пожаревац у периоду од 1967. до 1970. године.
(Из приватне збирке)
120. Пожаревац, 1992.
О избору председника Скупштине општине Пожаревац, текст објављен у листу „Реч народа“, бр. 2204, од 3. јула 1992. године.
(ИАП, библотека)

ЛОКАЛНА УПРАВА - ЗГРАДЕ, ПЕЧАТИ, ГРБОВИ

121. Пожаревац, 24. септембар 1849.
„Конџиракџи“ (уговор) закључен између Начелства округа Пожаревачког и Примирителног суда вароши Пожаревац о уступању „Правитељствене куће“ у Пожаревцу за потребе рада пожаревачке општине.
(ИАП, ВАРИА 1849 1057)
122. Зграда Више техничке школе (на углу Немањине и улице Братства јединства) у којој се почетком 20. века налазила „општинска кућа“.
(ИАП, Збирка фотографија)

-
123. Зграда начелства пожаревачког округа, у којој се данас налази градска управа града Пожаревац.
(ИАП, Збирка фотографија)
  124. Поглед на „Градску кућу“, зграду Скупштине града Пожаревац из парка, крајем 20. века.
(Из приватне збирке)
  125. Ентеријер „Градске куће“: детаљ из свечаних салона у здању Скупштине града Пожаревац.
(ИАП, збирка фотографија)
  126. Скупштинска сала у здању Скупштине града Пожаревац.
(ИАП, збирка фотографија)
  127. Икона Свете Тројице, славе града Пожаревац, која се налази у кабинету градоначелника града Пожаревац.
(ИАП, Збирка фотографија)
  128. Препознатљиви знакови општине и града Пожаревац:
Амблеми општине и града у периоду од 1964. до 2009. године.
(ИАП, Збирка фотографија)
  129. Штамбиљи и печати вароши, општине и града Пожаревац у периоду од 1808. до 1941. године.
  130. Штамбиљи и печати месног, градског народног одбора, општине и града Пожаревац у периоду од 1945. до 2009. године.

Извори и скраћенице

Архивска грађа и периодика

Архив Србије – АС

1. Министарство унутрашњих дела Србије, Полицајно одељење – МУП П
2. Министарство унутрашњих дела Србије, Санитет – МУД С
3. Државни Савет – СОВЕТ
4. Зборници закона 1-56 (1839-1900)
5. Службене новине Краљевине Југославије (1919-1941)

Историјски архив Пожаревац – ИАП

1. Пожаревачки протопрезвитерат – ПП
2. ВАРИА
3. Начелство округа пожаревачког, Пожаревац – НОП
4. Начелство среза пожаревачког, Пожаревац – НСПП
5. Градско поглаварство Пожаревац – ГПП
6. Скупштина општине Пожаревац (1944-1964)
7. Удружење пожаревачких занатлија и раденика „Слога“, Пожаревац – СЛОГА
8. ЗБИРКА ПЛАКАТА
9. ЗБИРКА ФОТОГРАФИЈА
10. „Грађанин“ Пожаревац
11. „Реч народа“ Пожаревац
12. Службени гласник Републике Србије
13. Службени гласник среза Смедерево

Литература

1. Гузина Ружица, *Кнежине и њихови савезници српске дурђаске државе*, Београд, 1955.
2. Јовановић Слободан, *Уставодраници и њихова влада (1838-1848)*, Београд, 1912.
3. Јовановић Слободан, *Држава II*, Београд, 1936.
4. Карић Владимир, *Србија, њена земља, њен народ и државе*, Београд, 1997.
5. Мајцен др Станко, *Закон о њеним правима*, коментар, Београд, 1933.
6. Перунички Бранко, *Град Пожаревац и његово управно подручје*, Београд, 1977.
7. Петровић Мита, *Финансије и њене новине Србије*, Београд, 1898.
8. *Савезни архив Пожаревац*, Пожаревац, 1964.
9. *Уредба о њеним правима на њеним земљама*, од 26. априла 1922. године, Београд, 1925.

САДРЖАЈ

<i>Мр Јасмина Николић</i>	
РЕЧ УНАПРЕД	5
A WORD IN ADVANCE	7
<i>Јасмина Живковић</i>	
170 ГОДИНА ЛОКАЛНЕ (САМО)УПРАВЕ У ПОЖАРЕВЦУ 1839–2009.....	9
170 YEARS OF LOCAL AUTONOMY / ADMINISTRATION IN POZAREVAC	16
ПРИЛОЗИ	17
КАТАЛОГ ИЗЛОЖБЕ.....	33
Правна регулатива	33
Територијална организација	34
Управна, полицијска, судска функција	34
Привреда и финансије	36
Урбанизам, имовинско правна питања и комунално уређење града	37
Унапређење народног здравља	39
Образовање и спорт	40
Култура и традиција	42
Локална управа - избори, постављења, именовања	43
Локална управа - зграде, печати, грбови	44
ИЗВОРИ И СКРАЋЕНИЦА	46

ЦИП

